ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբ.
Առանձին համարները 7 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ».
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.

ՆԵՐԿԱՅ 1892 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

20-ՐԴ ՏԱՐԻ „ՄՇԱԿ“ 20-ՐԴ ՏԱՐԻ

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

Հրատարակվում է Թիֆլիսում, նոյն դիրքով և նոյն պրօգրամայով: Մենք ստանում ենք սեփական ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.

«ՄՇԱԿԻ» տարեկան գինը 10 րուբլի է, տասն և մէկ և տասն ամսվանը՝ 9 ր., ինն և ութ ամսվանը՝ 8 ր., եօթ ամսվանը՝ 7 ր., վեց ամսվանը՝ 6 ր., հինգ ամսվանը՝ 5 ր., չորս ամսվանը՝ 4 ր., երեք ամսվանը՝ 3 ր., երկու ամսվանը՝ 2 ր., մի ամսվանը՝ 1 րուբլի:

Գրվել «ՄՇԱԿԻՆ» կարելի է ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ (Բարօնսկայա և Բազարնայա փողոցների անկիւնում, Թամամշեվի տանը).

Կայսրութեան ուրիշ քաղաքներից «ՄՇԱԿԻՆ» գրվելու համար պէտք է դիմել հետևեալ հասցէով. ТИФЛИСЪ, Редакція газеты «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից. Tiflis, Rédaction du journal arménien «MSCHAK».

Յայտարարութիւններ ընդունվում են թէ հայերէն, թէ ռուսերէն և թէ օտար լեզուներով. բառին վճարվում է 2 կոպէկ.

«Մշակի» առաջին երեսի վրա մասնաւոր յայտարարութիւններ չեն տպագրվում, այլ տպագրվում են միմիայն՝ լրագիրների յայտարարութիւնները, մահացուցակները և պաշտօնական հաստատութիւնների յայտարարութիւնները, որոնց համար կրկնակի է վճարվում: Մահացուցակի տպագրելը առաջին երեսի վրա արժէ 4 րուբլի, իսկ չորրորդ երեսի վրա՝ 2 րուբլի:

(№ 127) Խմբագիր-Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՀՐԴԵՀԻՑ ԿԱՅՔԵՐԻ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԹԻՖԼԻՍԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ տեղեկացնում է ընկերութեան անդամներին, որ այս փետրվարի 25-ից ընկերութեան գործերի դրութեան վերաբերեալ հաշւետւութիւնը, 1891 թւի համար գրքերով և դոկումէնտներով միասին, բաց է վարչութեան մէջ պ.պ. ապահովագրողների քննութեան համար ամեն օր առաւօտեան 11 ժամից մինչև 2-ը: Ընկերութեան անդամների ընդհանուր ժողովի նիստի օրվայ և տեղի մասին առանձին կը յայտարարվի:

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ պ.պ. անդամները հրաւիրվում են վճարել իրանց տարեկան անդամական վճարը:

2—2

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կիրակվայ ընտրութիւնները.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. կաթողիկոսական ընտրութեան խնդիր. Ժողովրդական նոր գրքեր. Նամակ կաղզւանից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Կրկին Նոր-Բէյ եպիսկոպոսի մասին.—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Շուշու ընտրութիւնները.

ԿԻՐԱԿՎԱՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կիրակի, փետրվարի 23-ին կայացան Թիֆլիսում երկու եկեղեցիների մէջ, այն է Մեյդանի Ս. Գէորգ և Նաւթլուղի Ս. Գէորգ եկեղեցներում եկեղեցական պատգամաւորների ընտրութիւններ: Այդ եկեղեցիներում ոչ յունվարի 26-ին, ոչ էլ փետրվարի 2-ին ընտրութիւններ չէր կայացել: Վերջապէս կիրակի փետրվարի 23-ին, այդ եկեղեցիներում ընտրվեցան երեք երեք հոգի պատգամաւորներ, որոնց ազգանունները մենք յիշում ենք „Մշակի“ ներկայ համարի ներքին լուրերի մէջ:

Բացի սրանից թեմիս առաջնորդը նոյն կիրակվայ համար նշանակել էր և վերընտրութիւն Հաւլաբարի երկու եկեղեցիներում, այն է Ս. Լուսաւորիչ և Էջմիածնեցոց եկեղեցում, անկանոն համարելով այդ եկեղեցիներում փետրվարի 2-ին կատարված ընտրութիւնները: Էջմիածնեցոց եկեղեցու 153 քուէարկողներից 70 հոգի ծխականներ եպիսկոպոսին բողոք էին ներկայացրել, խնդրելով վերընտրութիւն նշանակել, իսկ Լուսաւորիչ եկեղեցում վերընտրութիւն պահանջողները միմիայն երկու հոգի էին, այն է եկեղեցու երեցփոխը և Սպանդար Սպանդարեանն: Եւ իրաւ, վերընտրութիւնները երկու եկեղեցիներում նշանակվեցան: Սակայն երկու եկեղեցիների ծխականների մեծամասնութիւնը և քաղաքիս ուրիշ եկեղեցիների պատգամաւորներն ու ծխականները, կանօնաւոր համարելով փետրվարի 2-ին այդ երկու եկեղեցիներում կատարված ընտրութիւնները, աւելի քան 600 ստորագրութեամբ հեռագրով դիմեցին Էջմիածնի սինօդին, խնդրելով որ վերընտրութիւնները չը նշանակվեն: Այդ հեռագրին սինօդն անմիջապէս պատասխանեց, որ հրամայում է դադարեցնել այս կամ այն ընտրութիւն անվաւեր համարելու մասին կարգադրութիւնները, և պահանջում է բոլոր այդպիսի ընտրութիւնների ընտրողական թերթերը, որոնք ստորագրված են նախագահող քահանաների և ժողովրդի ձեռքով, նաև ընտրութիւնների մասին բողոքները և թեմական առաջնորդի հրատարակած հրահանգի մի օրինակը ներկայացնել սինօդին և սպասել վերջինիս քննութեանն ու վախճանական տնօրէնութեան:

Եւ երբ, չը նայելով այդ հրամանին, լրագիրներում դարձեալ երևացին յայտարարութիւններ վերընտրութիւնների մասին, սինօդը հեռագրեց որ այդ տեսակ վերընտրութիւններ, որոնք նշանակվում են նախ քան սինօդը քննէ իր պահանջած գործերը և նրանց մասին իր վճիռը կայացնէ,—անվաւեր կը համարվեն: Եւ իրաւ, սինօդը իրաւաբանական տեսակէտից աւելի բարձր ինստանցիա է, քան թեմական առաջնորդի իշխանութիւնը և երբ որ բարձր ինստանցիան հրամայում է սպասել իր վախճանական տնօրէնութեան, մինչև որ ինքն գործերը կը քննէ՝ թէ թեմական առաջնորդը, որպէս ստորադրեալ իշխանաւոր և թէ ժողովուրդը, որը ինքն բողոք էր ներկայացրել բարձր ինստանցիային, խնդրելով քննել գործը,—պարտաւոր են սպասել բարձրագոյն ատեանի վախճանական վճռին և չեն կարող կատարում տալ ստորադրեալ ինստանցիայի նախապէս արած կարգադրութեանն ու որոշման: Այդպէս է դատարաններում, այդպէս է ադմինիստրացիայի մէջ, այդպէս է և հոգևոր վարչութեան մէջ:

Հասկանալով այդ տեսակ պարզ, տարրական իրաւաբանական ճշմարտութիւն, երկու եկեղեցիների ծխականները, կամ գոնէ նրանց ահագին մեծամասնութիւնը, կիրակի օր, 23-ին փետրվարի, ձեռնպահ մնացին նշանակված վերընտրութիւններին մասնակցելուց: Լուսաւորիչ եկեղեցու ծխականները, հաւաքվելով եկեղեցու բագում, երբ մէկ մէկ կանչվում էին ծխական անուանացուցակով, նրանցից ոչ մի հոգի, բացի Սպանդար Սպանդարեանցից, չը մտան եկեղեցի, ընտրութեանը մասնակցելու համար, նախ՝ համարելով փետրվարի 2-ին կատարված ընտրութիւնը վաւեր, իսկ երկրորդ՝ սպասելով սինօդի վախճանական տնօրէնութեան առաջին ընտրութեան վաւեր կամ անվաւեր լինելու մասին: Իսկ Հաւլաբարի երկրորդ եկեղեցու, այն է Էջմիածնեցոց եկեղեցու ծխականները, նմանապէս հաւաքվելով եկեղեցու բագում, լուռ և անշարժ մնացին բագում, չը մտնելով եկեղեցի, և նրանցից միայն 18 հոգի մտան եկեղեցի ու կատարեցին քահանայի նախագահութեամբ նոր ընտրութիւններ: Ուրեմն այն եկեղեցում, որտեղ փետրվարի 2-ին ընտրութեանը մասնակցեցին 153 ընտրողներ և պատգամաւորներ ընտրվեցան 134 կամ 120 ձայների առաւելութեամբ, այժմ վերընտրութիւնը կայանում է 18 հոգու մասնակցութեամբ: Առաջին ընտրութեան իբր թէ անկանոն լինելու մասին բողոք ներկայացվեց թեմիս առաջնորդին ծխականների 70 ստորագրութեամբ,—իսկ այս կիրակի այս նոյն 70 բողոքատուներից միայն 18 հոգի են ներկայանում եկեղեցի և մասնակցում վերընտրութեանը. մնացածները մնում են եկեղեցու գաւթում և չեն մասնակցում վերընտրութեան:

Վերընտրութեան ժամանակ ընտրվել են Եագօր Յակոբով, գնդապետ Արարատով և Ասրիեվ: Առաջինը ստացել է 19 ձայն, չը նայելով որ ընտրողները 18 հոգի էին (երևի ընտրողներից մէկը երկու տոմսակ էր տուել), երկրորդը ստացել է 15 ձայն, իսկ երրորդը 8 ձայն:

Նոյն պ. Յակոբով, որը բողոք տուողների գլխաւորն էր, փետրվարի 2-ի ընտրութեան ժամանակ թէև չընտրվեց, բայց գոնէ ընտրողական ձայների մի պատկառելի թիւ ստացաւ, այն է 40 ձայն. իսկ այժմ ընտրվեց 19 ձայնով:

Եւ մինչդեռ 18 հոգի ծխականներ իրանց համար վերընտրութիւն էին անում շինութեան ներսում, ծխականների մեծամասնութիւնը աւելի քան 130 հոգի, եկեղեցու գաւթում յետ քաշված՝ ամենևին չը մասնակցեցին փետրվարի 23-ի ընտրութեան:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

—

Մինչև մայիսի 3-ը ամեն մի հայ, կամայ ակամայ պէտք է հետաքրքրվի այս հարցով՝ ով կընտրվի հայոց կաթողիկոս: Եւ որովհետև կաթողիկոսը ընտրովի է, այդ պատճառով ամեն մի հայ իրաւունք ունի ազատօրէն յայտնելու իր կարծիքը թէ ում է ուզում կաթողիկոս տեսնել և ում ոչ: Այդ տեսակ անհատական կարծիքներից քիչ-քիչ կազմվում են աւելի հաւաքական կարծիքներ, որոնք և արտայայտվում են հասարակութեան արտայայտիչ օրգաններում, մամուլի մէջ, և ընտրողական ժողովներում: Եւ ընտրութիւնը միայն այն դէպքում կը լինի ժողովրդական և արտայայտութիւն ազգի կամքի, երբ այս կամ այն եպիսկոպոսի թեկնածութեան պաշտպանութիւնը հիմնված կը լինի ոչ թէ այս կամ այն պատգամաւորի, այս կամ այն լրագրի, այսպէս ասած, անձնական ցանկութեան վրա, այլ ժողովրդի, ազգի մեծամասնութեան ցանկութեան վրա:

Օրինակ, «Մշակ» լրագիրը պաշտպանում է Խրիմեան Հայրիկի և Արիստակէս Սեդրակեանի թեկնածութիւնը, և պաշտպանում է դրանց թեկնածութիւնը ոչ թէ նրա համար, որ Խրիմեանի, կամ Արիստակէսի անձնաւորութիւնը դուր է գալիս «Մշակի» խմբագրութեան, այլ նրա համար, որ այդ երկու անձնաւորութիւնները իրանց անցեալով, իրանց ուղղութեամբ, իրանց գործերով և շնորքով արժանի են ազգի կողմից յարգված լինելու, և ազգն էլ՝ հիմք ունի կարծելու, որ եթէ իր հայրապետական գահի վրա կը նստեցնի Խրիմեանին կամ Սեդրակեանին, դրանք կարող կը լինեն լիութիւն տալ ժողովրդի պահանջներին, կարող կը լինեն նպաստել ժողովրդի մտաւոր կեանքի առաջադիմութեան և բարոյական վերածնութեան:

Ժողովրդի այդ յոյսը հիմնված է ոչ թէ «Մշակի», պրօպագանդայի վրա, այլ այն գործերի և արժանաւորութիւնների վրա, որ մարմնացնում է իր մէջ Մկրտիչ Խրիմեան և նրա արժանաւոր աշակերտ Արիստակէս Սեդրակեան: Իսկ «Մշակը» սկսելով ոգևորված պրօպագանդա՝ յօգուտ այդ երկու հոգևորականների թեկնածութեան, կրկնում ենք, հիմնվում է ոչ թէ նրա վրա, որ Խրիմեան, կամ Սեդրակեան, սոսկ իբրև մարդիկ, իրան դուր են գալիս, այլ նրա վրա, որ դրանց կաթողիկոսութիւնը ցանկանում է ամբողջ ժողովուրդը:

Ահա այդ տեսակ հայեցակէտի վրա պէտք է հիմնվի ամեն մի հայ, երբ առաջարկում է այս կամ այն եպիսկոպոսին կաթողիկոս ընտրել: Եւ նրանք, որոնք այլ կերպ են վարվում, այսինքն, որոնք առաջարկում են ընտրել այս կամ այն հոգևորականին, առանց ի նկատի ունենալու, թէ ժողովուրդը դրան ուզում է, թէ ոչ, կամ թէ արդեօք այդ հոգևորականը իր բարոյական և մտաւոր արժանաւորութիւններով, իր անցեալով և գործունէութեամբ կարող կը լինի իրագործել այն բոլորը, ինչ որ սպասվում է հայոց ապագայ կաթողիկոսից,—այդպիսիները ոչ թէ արձագանք են ժողովրդի ցանկութեան, այլ միմիայն իրանց անձնական հայեացքների և եթէ կամենաք՝ կապրիզների:

Օրինակ. մէկը վեր է կենում և տպելով հայոց եպիսկոպոսների և արքեպիսկոպոսների բաւական մեծ ցուցակը, առաջարկում է իբրև կաթողիկոսացու, դրանցից մէկին կամ միւսին: Եւ այդպիսով կարծէք, միմեանց ջգրու, այս լրագիրը նրան է առաջարկում, միւս լրագիրը սրան —մի խօսքով անվերջանալի ցուցակ,—կարծէք թէ անպատճառ ամեն մի խումբ իր առանձին թեկնածու պիտի ունենայ: Եւ գլխաւորը նրանումն է, որ առաջարկելով այս կամ այն եպիսկոպոսի թեկնածութիւն, ոչ ոք չէ ուզում ասել, թէ ինչու սրան ընտրել, և ոչ թէ մի ուրիշին: Ոչ ոք չէ բացատրում, թէ ինչի մէջն է մէկի կամ միւսի արժանաւորութիւնը, առաւելութիւնը, կամ թէ ինչ անցեալ ունի նա, և ինչ ապագայ է խոստանում. ինչով է նա յայտնի և ինչ յոյսեր է տալիս: Եւ հէնց այդ է պատճառը, որ այդ տեսակ անունները մնում են լոկ անուններ:

Իւրաքանչիւր օրգան կատարեալ իրաւունք ունի առաջ մղել այս կամ այն թեկնածութիւնը,—բայց դրա համար հարկաւոր են փաստեր. հարկաւոր է, որ հանդէս եկող թեկնածուն յայտնի լինի իր անցեալով, իր անձնական այնպիսի յատկութիւններով, որոնք լաւ ապագայի յոյս են տալիս:

Թէ չէ՝ ինչ արժէք, ինչ կշիռ ունի այն հանգամանքը, որ մարդիկ իբրև կաթողիկոսական թեկնածու հանդէս են բերում այնպիսի անուններ, որոնք ոչ ոքի յայտնի չեն, որոնց մասին ազգն առաջին անգամն է լսում:

Խ. Մ.

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐՔԵՐ

—

Այս օրերս լոյս տեսաւ մեր՝ ժողովրդական ընթերցանութեան համար խմբագրած գրքերի 14-րդ գիրքը:

Յաջորդ ամսվանից կը սկսի լոյս տեսնել այդ գրքերի նոր սերիան, որի մասին հարկաւոր եմ համարում նախօրօք մի քանի տեղեկութիւններ հաղորդել՝ այդ գրքերի տարածման մասնակ-

ցողների հետաքրքրութեանը լիութիւն տալու համար:

Նոր սերիայի գրքերի մէջ՝ վ ի պ ա գ ր ա կ ա ն բաժինը՝ առաջվայ նման լայն ծաւալ չի ունենայ: Դրա փոխարէն կը լայնացվի կենսագրական և բնագիտական գրքերի բաժինը:

Կենսագրական գրքերը կազմելիս՝ մենք, իբրև ուղեցոյց, ընդունել ենք ֆրանսիական հրատարակութիւնները, որոնց հետևողութեամբ այս տարիներս ռուսաց գրականութեան մէջ հանդէս եկաւ համակրելի ուղղութեան հրատարակիչ Պավլենկօվ, տպագրելով երևելի մարդկանց կենսագրութիւնները:

Մեր խմբագրած կենսագրական գրքերը բաղկանում են երկու բաժնից. 1) հ ա յ կ ա կ ա ն և 2) օ տ ա ր: Հայկական բաժնի մէջ մտնում են. Գրիգոր լուսաւորիչ, Ներսէս Մեծ, Սահակ և Մեսրոպ, Մովսէս Խորենացի, Ներսէս Աշտարակեցի, Ներսէս Վարժապետեան, Ստեփաննոս Նազարեան, Նալբանդեան, Աբովեան, Րաֆֆի, Ադամեան: Այլ և մի քանի կենդանի գործողներ, ինչպէս Խրիմեան Հայրիկ և այլն:

Միւս, այն է օ տ ա ր բաժնի մէջ մտնում են հետևեալ կենսագրութիւնները. Վաշինգտոն, Գարիբալդի, Կոլումբոս, Լինկոլն, Պրուդոն, Ֆրանկլին, Լիվինգստոն, Դարվին, Գամբէտտա, Գլադստոն, Էդիսսոն, Գալիլէյ, Լութէր, Պետրոս Մեծ, Մահմէտ, Գուտտենբէրգ, Մոր, Դիօգինէս, Սոկրատ, Ջօն Բրօուն, Շիլլէր, Շէքսպիր, Վիկտոր Հիւգօ և ուրիշները (եթէ հնար լինի) թէ եւրոպական և թէ ռուսաց կեանքից:

Այդ կ ե ն ս ա գ ր ա կ ա ն գրքերի մի մասը պատրաստ է արդէն:

Բ ն ա գ ի տ ա կ ա ն բաժնի գրքերը, որոնցից մի քանիսը արդէն լոյս են տեսել, սրանից յետոյ աւելի լայն ծաւալով կը հրատարակվեն, նպատակ ունենալով բնական գիտութիւնների գլխաւոր երևոյթների հետ ծանօթացնել ժողովրդին:

Թող ներվի մեզ աւելացնել, որ այդ տեսակ ահագին պ ր օ գ ր ա մ ի իրագործելը մէկ և նոյն իսկ մի քանի մարդկանց ոյժերից աւելի ոյժ է պահանջում և ցանկալի է, որ այդ գործին աջակցեն այն բոլոր անձինք, որոնց սրտին մօտ է ժանօթ ժողովրդական ընթերցանութեան համակրելի գործը: Իսկ թէ ցանկացողները ինչով և ինչպէս կարող են այս գործին աջակից լինել,— այդ մասին պատրաստ եմ մասնաւոր կերպով ամեն տեսակ մանրամասնութիւններ հաղորդել:

Խ. Մալումեան

ՆԱՄԱԿ ԿԱՂԶՒԱՆԻՑ

—

Փետրվարի 17-ին

Այստեղ էլ տեղի ունեցաւ կաթողիկոսական ընտրութեան համար պատգամաւորների ընտրութիւնը, որը կարելի է ասել բաւական աջող է. ընտրվեցան պ.պ. բժ. Ց. Մամիկոնեան և Ց. Գէորգբէգեան. սրանք ամսիս 23-ին գումարվելով Կարս՝ պիտի ընտրեն երկու պատգամաւորներ, Երևանում կաթողիկոսացուին ձայն տուող մի պատգամաւոր ընտրելու համար: Ընդհանուր տրամադրութիւնը հակված է դէպի Սեզրակեան սրբազանը. ամեն մի ինտելիգէնտ կրկնում է, որ եթէ Սեզրակեան լինի կաթողիկոս՝ գոնէ հոգևորականութիւնը իր բարձր դիրքի վրա կը կանգնի, իսկ սրանից կախված են մի շարք բարեփոխութիւններ:

Ամսիս 13-ին տեղիս ուսուցչական խումբը կազմեց ընտանեկան երեկոյթ, որը շատ աջող անցաւ. տեղ չը լինելու պատճառով մի քանիսին չընդունեցին: Երեկոյթի մուտքը հասաւ 200 ր. ելքը 100—105 րուբլու, այնպէս որ զուտ արդիւնք ուսումնարանի օգտին մնում է մօտ 100 րուբլի:

Մենք խորին շնորհակալութիւն ենք յայտնում հրապարակով պ. Գ. Գասպարեանցին (պօստ-հեռագ. կառավարիչ) որը ահա երկրորդ անգամն է իր նոր բնակարանը ձրի տալիս է երեկոյթ կազմելու: Բացի այդ, իր կնոջ մահվան առիթով խոստացել է նուիրել դպրոցին 25 րուբլի, նոյնքան էլ եկեղեցուն:

***

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Յունվարի 6-ի աղէտից վնասվածների օգտին հետևեալ անձինք ուղարկել են մեզ հետևեալ գումարները. Ներքին-Թաղավարդ գիւղից (Արցախի լեռնում), գիւղի ծխական դպրոցի ուսուցիչ Գ. Եղգարեանց, նոյն դպրոցի աշակերտներ, Պ. և Ս. Առստամբէկեանց եղբայրներ, նոյն գիւղի դպրոցի հոգաբարձու Ա. Սափարեանց և մի քանի այլ անձնաւորութիւններ՝ բոլորը միասին 8 րուբլի, Տուապսէ քաղաքից՝ Լևոն Ստեփաննեանց 5 րուբլի, Ախալքալաքից՝ Յ. Աղեկեանց, Ջ. Առվանեանց, Ա. Գրիգորեանց, Ս. քահանայ Առվանեանց, Յ. Ագասիկեանց, եղբարք Դարբինեանց, Բ. Մաղաքեան, Կ. Մաղաքեան, Ջ. Տէր-Գրիգորեանց, Վ. Շահպարոնեանց, Յ. Առվանեանց, Յ. Մեռկելեանց, Խ. Խաչատուրեան, Յ. Յովհանջանեան, Ս. Վարդանեան, Ա. Ագապեան, Ե. Ջոհրաբեանց, Ա. Բարեկեանց, П. Джавровъ, Ս. Յարութիւնեանց, Վ. Տէր-Վարդանեանց, Յ. Շահպարոնեան, Կ. Պապինեան, Կ. Սոմճեան, Յ. Դիադեանց, Յ. Ջամառեանց, և Ա. Կարապետեանց, բոլորը միասին 19 րուբլի 4 կոպէկ: Ընդամենը 32 րուբլի 4 կոպէկ, իսկ նախկին 183 ր. 18 կ. գումարի հետ ունենք 215 ր. 22 կոպէկ:

—

«Մշակ» լրագրին փետրվար ամսից, այսինքն 11 ամսով, և մարտ ամսից, այսինքն 10 ամսով բաժանորդ գրվել ցանկացողները՝ պէտք է վճարեն 9 րուբլի:

—

Հետևեալ երեքշաբթի օրից, մարտի 3-ից, կը սկսենք տպագրել «Մշակի» համարները նոր ձուլած տառերով և նոր փորագրված վերնագրով:

—

Կ. Պօլսի «Հայրենիք» լրագրի բանասիրականի բաժնում տպագրվում է այժմ Գրիգոր Արծրունու «Էվէլինա» վերնագրով վէպը, Կ. Պօլսի հայերէն լեզուով փոխադրված: Բացի սրանից թէ «Հայրենիք» լրագրում և թէ «Մէճմուայը Ախպար» լրագրում տպված են երկար քննադատութիւններ վերոյիշեալ վէպի մասին:

—

Մի երիտասարդ շուշեցի խնդրում է մեզ յայտնել որ արդէն ձեռնարկել է թարգմանելու հայերէն լեզուով Բիերնսօնի «Մարիա Շօտլանդացի» դրաման և խնդրում է ուրիշներին նեղութիւն չը կրեն նոյն հեղինակութիւնը հայերէն թարգմանելու:

—

Շուշից մի երիտասարդ գրում է մեզ. «Արդէն թարգմանել եմ հայերէն լեզուով և շուտով լոյս կընծայեմ «Руская Мысль» ամսագրում տպագրված Վ. Կօրօլէնկօի «Убивецъ» վերնագրով Սիբիրի սայլապանի պատմութիւնը, ուստի խնդրում եմ յարգելի թարգմանիչներին չը ձեռնարկել նոյն գրուածքի թարգմանութեան:»

—

Շուշեցի տպարանատէր Ա. Մուղդուսի-Յակոբեանց տեսնելով թէ ինչպէս ձեռքից ձեռք են անցնում «Մշակի» այս տարվայ 4-որդ, 9-որդ և 11-որդ համարների առաջնորդողները, առաջարկել է մեզ այդ երեք առաջնորդողները միասին, առանձին բրօշիւրով հրատարակել իր տպարանում: Մենք դրա դէմ ոչինչ չունենք:

—

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են. «Փետրվարի 13-ին տեղիս հայ թատրօնասէրները խաղացին յօգուտ հայոց Բարեգործական ընկերութեան տեղական ճիւղի՝ «Կողոպտված պօստը» պիէսան: Ներկայացումն ընդհանրապէս աջող անցաւ և դահլիճը համարեա լի էր:»

—

Թիֆլիսաբնակ պ. Յովհաննէս Տէր-Սարգսեան ընծայել է «Մշակի» մի տարեկան օրինակ ԹԵԼԱՒԻ իգական հայոց ուսումնարանին:

—

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են. «Վարդանանց տօնը շատ անշուք անցաւ այստեղ: Թէև բազմաթիւ ժողովուրդ էր հաւաքվել եկեղեցում, բայց հոգևորական դասը չիմացաւ արժանաւոր հանդէսով յիշատակել հայոց պատմութեան այն փառաւոր շրջանը, երբ մեր հոգևորականները գործում էին հրաշալի ոգևորութեամբ: Եկեղեցում կատարված հոգեհանգստին ներկայ էին միայն չորս քահանաներ: Եթէ չը լինէր թեմական դպրանոցի աշակերտների երգեցիկ խումբը, որը ներդաշնակ կերպով երգում էր եռաձայն, Վարդանանց տօնի հանդէսը ոչնչով չէր զանազանվի մի որ և է գիւղական եկեղեցական անպաճոյճ հանդէսից: Սակայն որքան զանազանութիւն պիտի լինէր մի յետընկած գիւղի և Ղարաբաղի մայրաքաղաքի մէջ:»

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք Վահան քահանայ Մամիկոնեանի «Երգք հոգևորք» վերնագրով գրքոյկը, որը տպված է Վաղարշապատում, անցեալ 1891 թւին:

—

Լսում ենք, որ ճիշդ չէ այն լուրը, որ իբր թէ մալօրօսիական խմբի գլխաւոր Դերկաչ վարձում է հայոց դերասանական խումբը, գաւառները տանելու համար: Եւ շատ ուրախ ենք որ ճիշդ չէ: Միթէ ճշմարիտ մեր դերասանական խումբ[ը] ինքն այնքան շնորհ չունի, որ ընկերական սկզ[բ]ունքների վրա հիմնված, գնայ գաւառները ներ[կա]յացումներ տալու, առանց սրա կամ նր[ա] հովանաւորութեան տակ մտնելու:

—

Մեր աշխատակից Խ. Մալումեանի դէմ անանու[ն] թերթի խմբագրի կողմից տուած զանգատի առ[ի]թով, Պետերբուրգի «Русская Жизнь» լրագ[րի] ֆելետօնիստը № 42-ի մէջ մի սրամիտ, և ն[ու]յն ժամանակ արդարացի տեսութիւն է անում, որ արժէ կարդալ:

—

«Кавказъ» լրագիրը հաղորդում է, որ շուշ[եցի] մի հայ, Գարեգին Տէր-Աւետիսեան անունով, [որ] ուսել է Էջմիածնի ճեմարանում, այս օրերս [ըն]դունեց ռուսադաւանութիւն. մկրտութեան ծ[էսը] կատարվել է Թիֆլիսի ռուսաց մի եկեղեցում:

—

ԹԵԼԱՒԻՑ մեզ գրում են որ այդ քաղաք[ում] ընտրվել են գաւառական պատգամաւորներ պ[.] Թաթուզով (քաղաքային դեպուտատ) և ուսուց[իչ] Շահվերդեան:

—

Կիրակի, 23-ին փետրվարի, կատարվեցան ԹԻՖԼԻՍԻ Մէյդանի Ս. Գէորգ եկեղեցում և Նաւթլուղի եկեղեցում եկեղեցական պատգամաւորներ[ի] ընտրութիւնները: Առաջին եկեղեցում ձայների մեծամասնութեամբ ընտրվեցան՝ Ալէքսանդր Խո[ն]դավերդեանց 147 ձայնով, Կարապետ Բարսա[]մեանց 145 ձայնով և Արշակ Բաղդասարեանց 14[] ձայնով: Իսկ Նաւթլուղի եկեղեցում միաձայ[ն] ընտրվեցան՝ Յովհաննէս Սպենդիարեան (Ներսի[սե]եան դպրոցի տեսուչ), բժիշկ Լօրիս-Մէլիքեան [և] Արշակ Տէր-Գրիգորեան:

—

Փետրվարի 23-ին վախճանվեց ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ վրաց ազգութեան պատկանող նշանաւոր անձ[ե]րից մին, գեներալ-ադիւտանտ, իշխան Լևան Իվանովիչ Մէլիքօվ: Ծնված լինելով 1817 թւին, նա զինուորական ծառայութիւնը մտաւ 183[] թւին և այնուհետև իր ամբողջ կեանքը ծառայե[ց] այդ ասպարէզում, մասնակցելով գրեթէ այն բո[]լոր պատերազմներին, որ մղեցին ռուսաց զօ[ր]քերը այդ ժամանակից յետոյ, բայց մանաւանդ կովկասեան լեռնաբնակների դէմ մղված պատե[րազ]մներին: Իշխան Մէլիքօվ համարվում է կով[]կասեան ռուսաց զօրքի ամենաքաջ զինուորներից մին: Հանգուցեալը երկար ժամանակ վարում էր և զինուորական-վարչական պաշտօններ, զինուորական նահանգապետ էր Դաղստանում, իսկ 60-ական թւականներում կովկասեան փոխարքայի պաշտօնակատար էր: Այդ բարձր պաշտօնը վարելու ժամանակ նա սիրելի էր դարձել կովկասեան ամբողջ ազգաբնակութեան, առանց կրօնի կամ ազգութեան խտրութեան:

—

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻՑ մեզ գրում են. «Ս. Տեղակալը և սինօդը եռանդուն ջանք են գործ դնում Էջմիածնի տնտեսական դրութիւնը բարւոքելու,

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՇՈՒՇՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—

Փետրվարի 14-ին պիտի կատարվէր Ղարաբաղի թեմի աշխարհական պատգամաւորի ընտրութիւնը: Նշանակած ժամին հաւաքվեցան թեմի եկեղեցիներում ընտրված ծխական երեսփոխանները և բաւականաչափ կողմնակի մարդիկ, որոնք անխօս հանդիսատեսներ պիտի լինէին: Ուզում էին իմանալ թէ ինչպէս կը վերջանայ ընտրողական պայքարը:

Ժամը 12-ին բացվեց ընտրողական ժողովը Ղազանչեցոց եկեղեցում: Նախագահում էր թեմական առաջնորդը. կառավարութեան կողմից ներկայ էր տեղական պ. գաւառապետը: Ծխական երեսփոխանների անուանական ցուցակը կարդացվեց, որից յայտնի դարձաւ, որ Ղարաբաղի ժողովուրդը մի աշխարհական պատգամաւոր ընտրելու համար ունի 42 ձայն: Դրանցից 12 ձայն Նուխու վիճակին են պատկանում և յանձնված են մի հատ մարդուն, գիւղական երեսփոխաններից երեքը բացակայ են, իսկ չորսը իրանց ձայները տուել են քաղաքի եկեղեցիներից ընտրած երկու երեսփոխաններին և այդպիսով այս վերջինները ունեն 3-ական ձայներ:

Կարդացվում է կովկասեան նախկին փոխարքայի տուած հրահանգը պատգամաւորի ընտրութեան մասին: Հրահանգի մի յօդուածն ասում է, որ ընտրվող պատգամաւորը պիտի վաղօրօք, ընտրութիւնից առաջ, յայտնէ իր համաձայնութիւնը թէ նա յանձն է առնում գնալ Էջմիածին և մասնակցել կաթողիկոսի ընտրութեան: Նախագահը յայտարարում է թէ այդ յօդուածի բառացի իմաստով թեմական պատգամաւոր պիտի ընտրվի այն մարդկանցից միայն, որոնք ներկայ են եկեղեցում կամ ապրում են Շուշում, որպէս զի կարելի լինի նրանց համաձայնութիւնն անձամբ ստանալ: Այդ բացատրութիւնը երկար ու ձիգ վիճաբանութիւնների առարկայ է դառնում: Այս ու այն կողմից լսվում են այդ տեսակ բացատրութեան հերքումներ: Աւ ժամանակ տեղի են ունենում ընտրութեան գործին չը վերաբերվող հակաճառութիւններ, որոնք վերջանում են ամենքին բաւարարութիւն տուող բացատրութիւններով:

Այնուհետև խօսք է սկսվում Նուխու երեսփոխանի իրաւունքների մասին: Կարելի՞ բան է արդեօք, որ 39 ձայն ունեցող մի ժողովի մէջ լինի մէկը, որն ունենայ այդ ձայների $1/3$ մասը: Նախագահը գտնում է, որ կարելի է և օրինակ է բերում այն հանգամանքը, որ մի մարդ կարող է հազարաւոր մարդկանց ներկայացուցիչ լինել:

Նուխու երեսփոխանը պահանջում է, որ իրան 12 ձայնի իրաւունք տրվի և սպառնում է բողոքել, եթէ այդ իրաւունքից իրան զրկեն: Գտնվում են մարդիկ, որոնք օրինական ձևականութեան տեսակէտից բոլորովին արդար են համարում, որ մի մարդ 12 ձայնի իրաւունքով մասնակցի ընտրողական ժողովին. հարիւր մարդիկ, ասում են նրանք, կարող են մի մարդուն առանձին հաւատարմաթղթեր տալ և այդ մի մարդը իրաւունք ունի հարիւր մարդկանց անունից խօսել: Այդ առարկութիւններին ընդդիմախօսները պատասխանում են, որ մի մարդ, այո՛, կարող է մի քանի հազար մարդկանց ներկայացուցիչ լինել, բայց այդպիսի ներկայացուցիչը գործում է իբրև մի ձայնի իրաւունք ունեցող. գալով օրինական ձևականութեան, հաւատարմաթուղթը ձայնի իրաւունքի հետ չէ կապված, իսկ եթէ կապված էլ լինի (որը պէտք է ապացուցանել), ի՞նչ կասէ հասարակական բարոյականութիւնը, խիղճը, եթէ 39 ձայնից 12-ը մի մարդու ձեռքին լինի. մնացած 27 ձայները հեշտութեամբ կարող են բաժան բաժան դառնալ հինգ կամ վեց ընտրելիների վրա և այդ դէպքում մեծամասնութիւնը կը լինի 12, ասել է թէ թեմական պատգամաւոր կընտրէ ոչ թէ ժողովը, այլ մի ա ն հ ա տ:

Վիճաբանութիւններն այս հարցի վերաբերմամբ նոյնպէս երկարացան: Առաջարկութիւն եղաւ վերադառնալ առաջին հարցին, որի մասին որոշ վճիռ չէր կայացել: Դարձեալ վէճ սկսվեց այն մասին, թէ կարելի է արդեօք պատգամաւոր ընտրել և քաղաքից դուրս ապրող ղարաբաղցիներից: Շատերն այն մտքի են, որ կարելի է. կանոնը այո՛, պահանջում է, որ ընտրվողի համաձայնութիւնը լինի ժողովի առաջ, բայց այդ կանոնը չէ արգելում և չէ կարող արգելել, որ ընտրվողը լինի հեռաւոր քաղաքում ապրող մէկը: Մնում է որոշել թէ ինչպէս կարելի է համաձայնութիւնն իմանալ: Ասում են որ կարելի է համաձայնութիւն հարցնել հեռագրով, բայց սրբազան նախագահը յայտնում է, որ հեռագիրը չէ ընդունվում իբրև գրաւոր ապացոյց, պէտք է լինի սեփական ստորագրութեամբ վաւերացրած թուղթ: Այդ առարկութեան դէմ բերում են այն փաստը, որ ներկայ երեսփոխաններից մէկը անպայման մասնակցում է ժողովին, իբրև Լենքօրանի եկեղեցում ընտրված երկու երեսփոխանների ներկայացուցիչ. նրան տուած է երկու ձայնի իրաւունք, այ[ն] ինչ կայ միայն գրաւոր ապացոյց, որ այդ ձայները յանձնված են այդ մարդուն և այդ գրաւոր ապացոյցը մի հատ հեռագիր է միայն:

Ժողովը երկար զբաղվում է այդ հարցով, որը նոյնպիսի առաջնակարգ նշանակութիւն է ստանում, որպէս մի ժամանակ ստացել էր Երուսաղէմի պատմական հարցը՝ «գրուէն թէ ներսէն»

 աւելորդ ծախսերը քչացնելու և մայր աթոռի համար խնայողութիւն անելու։ Այդ նպատակով Էջմիածնից դիմեցին Վերին-Ագուլիսի հասարակութեան, խնդրելով, որ այդ հասարակութիւնը իր միջից ընտրի երկու հաչուագէտ և տնտեսական գործերի մէջ հմուտ անձինք։ Ընտրվեցան և Էջմիածին ուղարկվեցան պ. Յովհաննէս Կոստանդինեան և պ. Ստեփան Արասխանեան։ Յունվարի 25-ից նրանք արդէն սկսեցին ծանօթանալ իրանց գործին, սպասելով որ Թիֆլիսից վերադառնայ վանական կառավարութեան նախագահ Գրիգորիս եպիսկոպոս Աղաւնեան և ապա պաշտօնապէս ստանձնեն իրանց պաշտօնը։ Այս նոր կարգադրութիւնը, որի նպատակն է կարգի տակ դնել Էջմիածնի տնտեսական խառնշփոթած գործերը— միանգամայն համակրելի է։ Հրաւիրված անձինք՝ կատարեալ յոյս են տալիս, որ արժանաւոր կերպով կը կատարեն իրանց գործը։ Պ. Կոստանդինեան, որը երբեմն վաճառականութիւն էր անում Ռուսաստանում և Եւրոպայում, զարգացած մարդ է, 12 տարի Ագուլիսի դպրոցների հոգաբարձու է եղել, 18 տարի նոյն տեղում տանուտէր, և Ագուլիսի հասարակութեան աչքի ընկնող և հասկացող անձինքներից մինն է. իսկ պ. Արասխանեան Ագուլիսի յայտնի վաճառականներից է։ Կազմակերպելով դրանցից և մի երկու ուրիշներից տնտեսական մի յանձնաժողով, և դրանց յանձնելով մայր աթոռի տնտեսական գործերը, և մի և նոյն ժամանակ արթուն հսկողութիւն ունենալով, ս. սինօդը կարճ միջոցում անկասկած զգալի կերպով կը բարւոքի տնտեսական գործերը։»

—

Նուխուց տիկին Ս. Ս. ուղարկել է մեզ 15 րուբլի, որից 9 րուբլի «Մշակի» 10 ամսվայ բաժանորդագին, թողնելով այդ համարը խմբագրութեան կարգադրութեան ներքոյ, 3 րուբլի «Էվէլինա» վէպի 6 օրինակի գին, որից 5 օրինակը նոյնպէս թողնում է խմբագրութեան կարգադրութեան ներքոյ, և մնացած 3 րուբլին՝ յօգուտ յունվարի 6-ի աղետից վնասվածների։

—

Մոսկվայում ռուս ինտելիգենցիայի պատկանող անձինքներից կազմվել է մի շրջան, որը նպատակ է դրել հրատարակել համակրելի ուղղութեան գրքեր ժողովրդական ընթերցանութեան համար։

—

Մեզ խնդրում են տպագրել հետևեալը. «Այս օրերս առիթ ունեցանք տեսնելու Հալաբարի հայոց մի քանի եկեղեցական դպրոցները։ Այդ դպրոցների շինութիւնները ընդհանրապէս վատ չեն, բայց պէտք է ասել, որ դրանց բոլորի մէջ էլ կարծէք տիրում է մի տեսակ անհոգութիւն, որի շնորհով թէ շինութիւնները օրից օր քայքայվում են, թէ ներսը՝ դասարանական պիտոյքները վատանում։ Հարկաւոր է աւելի եռանդուն և գործունեայ մարդկանց ձեռքը տալ այդ ուսումնարանները, որպէս զի նրանք իրանց մէջ տիրապետող եռանդով աւելի զրաւէին Հալաբարի բազմաթիւ հայ ժողովրդին։

—

Լսում ենք, որ մտադրութիւն կայ Հրատարակչական ընկերութեան ընդհանուր ժողովը նշանակելու մարտի 7-ին։

—

Մեզ հաղորդում են, որ Նուխին, թեմական պատգամաւորի ընտրութեան մասնակցելու համար մի մարդ է ուղարկել Շուշի՝ 12 ձայնով։ Աւելի ծիծաղելի բան չը կարողացաւ հնարել Նուխին...

—

Մեզ հաղորդում են, որ Շուշում թեմական պատգամաւորի ընտրութիւնը յետաձգել են, որպէս զի դիմեն Էջմիածնի սինօդին և պարզեն հետևեալ հարցը,—արդեօք թեմը իրաւունք ունի ընտրել մի այնպիսի պատգամաւոր, որը Շուշում չէ ապրում։ Զարմանալի է, որ այդ տեսակ, ինքն ըստ ինքեան շատ պարզ հարցի համար գտնվում են մարդիկ, որոնք հարկաւոր են համարում դիմել հոգևոր իշխանութեան, քանի որ այդ հարցը՝ ինքը կեանքը և փորձը արդէն վաղուց պարզել են։ Եթէ Սպահանի թեմը կարող է ընտրել մի մարդ, որն ապրում է Էջմիածնում, եթէ Թաւրիզի թեմը կարող է ընտրել մի մարդ, որը ապրում է Թիֆլիսում, եթէ վերջապէս բոլոր թեմերը կարող են ընտրել այնպիսի մարդիկ, որոնք շատ անգամ այդ թեմում չեն, ինչու Շուշին պէտք է բացառութիւն կազմի, այն էլ այն Շուշին, որը անցեալում սովորաբար ընտրել է ոչ-շուշաբնակ մարդիկ։ Դա ինչ ա ն հ ի մ ն առիթներ են՝ ընտրութիւնները յետաձգելու։

—

Մի տիկին, որը եկել է Ռուսաստանից, դիմել է մեզ խնդրելով՝ որ մենք յայտնենք թէ ինքն կամենում է մի որ և է պարապմունք ունենալ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ։ Կարող է պարապել խմբագրատներում, գրասենեակներում կամ առևտրական հիմնարկութիւնների մէջ։ Գիտէ հաշւապահութիւն և կարող է առևտրական գրագրութիւն վարել։ Տիկնոջ հասցէի մասին կարելի է տեղեկանալ «Մշակի» խմբագրատանը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿՐԿԻՆ ՆԱՐ-ԲԷՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՄԱՍԻՆ

—

Խորէն Նար-բէյի գործի առիթով «Արևելք» լրագիրը հետևեալն է հաղորդում. «Ազգ. վարչութեան խառն ժողովն յատուկ քուէով մը հաւանութիւն և շնորհակալութիւն յայտնեց ամեն. ս. պատրիարք հօր կոնդակին համար, որով առժամանակեայ պատիժ մը սահմանած է Պէշիքթաշի նախորդ քարոզչին, վերջնական տնօրինութիւնը թողլով ընտրելի Հայրապետին։ Այդ կոնդակը գրած միջոցին Ն. Ամենապատուութիւն իւր ձեռաց մէջ ունէր Կրօնական ժողովոյ ատենագրութիւն, պատրիարքական փոխանորդին, պատրիարքարանի գործակատարին և Մայր-եկեղեցւոյ Թաղական խորհրդէն ներկայ գտնուած երկու անդամոց տեղեկագիրն, յայտարարող թէ Պէշիքթաշի քարոզիչը պաշտօնական մարմնոյ առջև լռելին խոստովանած է իրեն վերագրեալ ծանր յանցանքն, որ սոսկ անձնական և չահախնդրական միտում ունէր։ Որչափ ևս խնդիրը սոսկ անձնական լինէր, տարակոյս չը կայ թէ եկեղեցականութեան պատւոյն նախանձախնդիր ամեն հայ նոյն կոնդակաւ արտայայտեալ ցաւն իւր սրտին մէջ զգացած է, տածելով միանգամայն սա մխիթարական համոզում թէ Պէշիքթաշի նախորդ քարոզչին վերագրեալ յանցանքը բարեբաղդապէս հայ եկեղեցականութեան մէջ նմանը չը տեսնուած ապերախտութիւն մ'էր, և առժամանակեայ պատիժը զոր ամեն. ս. պատրիարք հայրը փութաց տնօրինել՝ ի դէպ ժամու եկաւ ցուցնել թէ հայ պաշտօնական և եկեղեցական մարմինք՝ ինչպէս և հանրային կարծիքը՝ կը դատապարտեն այսպիսի չարաչահութեան գործեր։ Պէշիքթաշի նախորդ քարոզիչն այժմ անպաշտօն վիճակի մէջ կը մնայ, և կը լսենք թէ սոյդ չէ մեր պաշտօնակիցներէ միոյն այն լուր թէ հեռաւոր վանք մը պիտի երթայ ի մօտոյ։»

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Արտասահմանում առատ ձիւն է եկել։ Պարիզում այնքան ձիւն եկաւ, որ երեկոյեան սարքված եղան երթևեկութիւնը դադարեցնել փողոցներում։ Թատրոններից շատերում չը կարողացան խաղալ, որովհետև անհնարին էր թատրոն մտնել։

* * *

Ամերիկայի Եօվա նահանգում մի նոր աղանդ է կազմվել, որը Մեսիա է համարում նորերս ծնված մի երեխայի։ Մեծ բազմութիւն է այցելում այն տունը, ուր գտնվում է երեխան, և երկրպագութիւն է անում նրան։

* * *

Բժիշկները Կլարէնսի դքսի վաղահաս մահը վերագրեցին այն հանգամանքին, որ հանգուցեալ դուքսը մրսեց Հօհէնլօէ իշխանի թաղման ժամանակ, որովհետև առանց գլխարկ էր գնում դագաղի ետևից։ Հասարակական կարծիքը սկսեց իր դժգոհութիւնը յայտնել գլխարկ հանելու սովորութեան դէմ անձրևի և քամու ժամանակ։ Վերջին ժամանակներս անգլիացիները երկարատև սուգ չեն անում մինչև անգամ իրանց ամենամօտ ազգականների համար. Նրանք վերին աստիճանի գործնական ժողովուրդ լինելով, ասում են թէ երկարատև սուգը շատ դժուարութիւններ է յարուցանում աշխարհային կեանքում, և չեն կամենում նմանվել այն չինացուն, որը դժբաղդացաւ սուգի պատճառով։ Չինաստանում, որպէս յայտնի է, սուգ են անում երեք տարի։ Այդ ժամանակամիջոցում արգելվում են ամեն տեսակ զուարճութիւններ և մինչև անգամ ամուսնանալը։ Չինացի պատանիներից մինը իր սիրած մի աղջկայ փեսայացուն էր։ Մեռաւ աղջկայ հայրը, և պսակադրութիւնը երեք տարով յետաձգվեց, ապա մեռաւ պատանու հայրը և, այդպիսով, ընտանիքում շարունակ մահվան 7 դէպքեր եղան, այնպէս որ դժբաղդ երիտասարդը իր կեանքի ամենալաւ տարիներն անցկացրեց իր ծնողների վրա սգալով, և 18 տարեկան օրիորդի փոխարէն պսակվեց արդէն պառաւած 40 տարեկան կնոջ հետ։

„ՄՇԱԿԻ" ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

ՊԱՐԻԶ, 21 փետրվարի։ Լուբէ կարդաց պատգամաւորների ժողովում մինիստրական դէկլարացիան, որի մէջ ասված է, որ մինիստրութիւնը պահապան կը լինի հանրապետութեան բոլոր օրէնքներին, մանաւանդ զինուորական և դպրոցական օրէնքներին։ Մինիստր նախագահի խօսքերով, մինիստրութիւնը պատրաստում է եկեղեցու անջատումը պետութիւնից, այդ պատճառով նա տոկունութեամբ կը պաշտպանի կօնկօրդատի վրա հիմնված օրէնսդրութիւնը, և կը գործադրի նրան իր իսկական ոգու համաձայն։ Հոգևորականութեան անդամները պարտաւոր են հպատակվել ազգային օրէնքներին և անպայման հեռու մնալ կուսակցութիւնների կռիւներից և վիճաբանութիւններից։ Եթէ կօնկօրդատի վրա հիմնված օրէնսդրութիւնը բաւարար չի լինի, այն ժամանակ մինիստրութիւնը կը խնդրի պարլամենտից, գործելու համար անհրաժեշտ միջոցները։ Դեկլարացիային աւելացրած է, որ պարլամենտը շնորհել է Ֆրանսիային այնպիսի տնտեսական կարգ ու կանոն, որը ապահովացնում է երկրագործութիւնը և արդիւնաբերութիւնը և տարիֆների ազատութիւնը, և որը կարող է փոխվել միմիայն նոյն պարլամենտի ձեռքով։ Դեկլարացիայի վերջում յիշատակվում է արդէն պարլամենտին ներկայացրած օրինագծերի մասին՝ բանւորների վերաբերմամբ, և վերջումն էլ հանրապետականները հրաւիրվում են միանալ։

ՊԱՐԻԶ, 21 փետրվարի։ Պատգամաւորների ժողովը գրաւեց ահագին բազմութիւն. մինիստրական դեկլարացիան կարդալուց յետոյ, որը սառն ընդունելութիւն գտաւ, բացի կենտրոնի կողմից։ Հանրապետական Բիւլէ հարցապնդում արեց կառավարութեան քաղաքականութեան մասին։ Րիբօ և Լուբէ յայտնեցին, որ Վատիկանի հետ մինիստրութիւնը չէ կապված նախկին մինիստրութեան ոչ մի պարտաւորութեամբ, որի քաղաքականութեանը ինքը հաւանութիւն է տալիս։ Պապի ուշադրութիւնը մինիստրութիւնը հրաւիրել է միմիայն եպիսկոպոսների ցոյցերի և ընտրողական կատեխիզիսների վրա։ Պապը խոստացել է արգելել այդ կատեխիզիսները։ Ժողովը 341 ձայնի առաւելութեամբ ընդդէմ 21-ի ընդունեց հերթական գործերին անցնելու բանաձևը, որով արտայայտվում է հաւատութիւն մինիստրութեանը։ Սենատը հաւանութիւն տուեց մինիստրական դեկլարացիային։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 22 փետրվարի։ Բարձրագոյն հաւանութիւն է տրված՝ որ $189^2/_3$ ուսումնական տարվայ սկզբից վերսկսվի՝ 1890 թւի ապրիլի 23-ին ժամանակաւորապէս դադարեցրած ընդունելութիւնը՝ Նօվօ-Ալեքսանդրիայի գիւղատնտեսական և անտառապահական ինստիտուտի ուսանողների համար՝ յայտնի հիմունքների համաձայն։

ԱԹԵՆՔ, 22 փետրվարի։ Պարլամենտական զոր-

Երկու երեք երեսփոխան համամիտ են նախագահի բացատրութեան և պահանջում են «ներսէն» ընտրել. մէկը տեղից վեր է կենում և ասում է. «ես առաջարկում եմ ընտրել (անունը տալով). նա ազգասէր մարդ է։» Իսկ Նուխու երեսփոխանը, իրաւաբան, կանգնում է և օրինակ բերելով, որ կլուբի աւագները ընտրվում են միայն կլուբի անդամներից, առաջարկում է, որ թեմական պատգամաւոր ընտրվի երեսփոխաններից մէկը և ոչ թէ այդ շրջանից դուրս մի օտար մարդ։ Ընկավում է աղմուկը, ամեն մէկը տեղից կանգնում է, խօսում է, համոզում է։ Խօսում է մի երեսփոխան. նա յայտնում է, որ ընտրողական ժողովի առաջ մի շատ սահմանափակ գիծ դնելով ճնշվում է ընտրողականութեան ազատ սկզբունքը և խլվում է թեմական պատգամաւորի կոչման համապատասխանող յատկութիւնների տէր մարդկանց ընտրելու կարողութիւնը. ուստի առաջարկում է որոշել միայն թէ ինչ կերպով պէտք է իմանալ ընտրելիների համաձայնութիւնը և ապա քուէարկել։ Բայց այդ որոշումը չէ կայանում։ Դրա փոխարէն քուէի է դնվում այն հարցը՝ թէ կարելի է «ներսից և դրսից» մարդ ընտրել։ Ձայների մեծամասնութեամբ վճռվում է, որ կարելի է։ Նախագահը յայտնում է, որ ինքը համաձայն չէ այդ վճռին և գտնում է, որ դրանով խախտվում է օրէնքը։ Կազմվում է արձանագրութիւն այդ մասին. տարաձայնութեան լուծումը թողնվում է Էջմիածնի սինօդին և ընտրութիւնը յետաձգվում է անորոշ ժամանակի, մինչև սինօդից բացատրութիւն և հրահանգ ստանալը։

—

Թողնելով, որ ամենապատիւ Տեղակալը բացատրէ արժանը և իրաւին, մենք մեր կողմից չենք կարող երկու խօսք չասել յարուցած հարցերի մասին։ Մեր կարծիքն է, որ ամենևին հարկաւորութիւն չը կար քուէարկել առաջին հարցը, քանի որ նա պարզ է միանգամայն։ Կանօնը չէ արգելում, որ պատգամաւոր ընտրվի հեռու տեղ ապրող մի հայ, լինի նա շուշեցի, նուխեցի, կամ երևանցի։ Այդպիսի մի բան մինչև այժմ չէ տեսնված կաթողիկոսական ընտրութիւնների ժամանակ և ոչ մի հասարակական ընտրութեան ժամանակ, երբ ընտրվողի իրաւունքները չեն սահմանափակվում օրէնքի այս կամ այն պայմաններով։ Կաթողիկոսի ընտրութիւնը ազատ ժողովրդական ձայնատուութեան վրա է հիմնված. այդտեղ ի նկատի չեն առնվում դասակարգութեան խտրութիւններ և անարդարութիւն կը լինէր չը թոյլ տալ որ ժողովուրդը կամենայ, որ իր յանձնած պաշտօնը կատարողը լինի այս կամ ջայն յատկութիւնների տէր մէկը. ժողովրդի ցանկութիւնների համապատասխան մարդ կարող է չը գտնվել այն տեղը, ուր ժողովն է կայանում. և ի՞նչու չը պիտի կարողանայ ժողովուրդը մի ուրիշ տեղից ընտրել այնպիսի մարդ, երբ դրա դէմ ոչ ոք ոչինչ չէ կարող ասել։ Մնում է կատարել կանօնի մի որոշ պահանջը—համաձայնութիւն ստանալը։ Դա էլ անլուծանելի հարցերից մէկը չէ։ Կարելի է նախ որոշել (քուէներով, ի հարկէ) կանդիդատները, եթէ այդպիսիներից մէկը կամ երկուսը դըրսումն են գտնվում, հարցնել նրանց հեռագրով։ Թեմական պատգամաւորի պաշտօնն այնքան պատւաբեր է, որ, կարծում ենք, ոչ ոք չի մերժի, մանաւանդ, որ ժողովն ընտրում է այնպիսի մարդուն, որին լաւ ճանաչում է և գիտէ նրա տրամադրութիւնը։ Եւ վերջապէս ինչո՞ւ այնքան վախել «դրսիններից». չէ՞ որ կարող է պատահել, որ կընտրվի «ներսիններից։» Բայց մի սկզբունք շատ կարևոր է. չը պէտք է ընտրողական ժողովի առաջ շրջագծեր դնել, չը պէտք է սահմանափակել մարդկանց միտքը, հասկացնելով նրանց, որ միայն այս ինչ տեղից կարելի է մարդ ընտրել։ Ընտրողութիւնը արդար է, գեղեցիկ, երբ գիտակցաբար է կատարվում. թող գիւղացի պատգամաւորը ձայն տայ իր գիւղի նախարարածին— այդ բոլորովին վատ բան չէ, այդ, ընդհակառակը, ցոյց կը տայ, որ ընտրողին ղեկավարել է ազատ կամքը և ոչ թէ ուրիշի ճնշումը, թելադրութիւնը։ Այդ ճնշումը, ինչպէս գիտէք, ոչնչացնում, ապարդիւն է դարձնում ընտրողական իրաւունքը. և ո՞րտեղ պիտի սովորէ խեղճ մարդը թէ ինքն այդ ազատ իրաւունքն ունի, կարող է ձայն տալ, ինչպէս ինքն է կամենում։

Գալով երկրորդ հարցին, ինչ կասկած կարող է լինել, որ 12 ձայնով կարելի է ընտրութիւն կատարել։ Աշխարհումս կա՞յ մի ընտրողական օրէնք, որ թոյլ տար մի անհատին ընտրել իր սեփական ձայների բազմութեամբ. դա կը լինի անհատական ընտրութիւն, որ մանաւանդ անարդար է կաթողիկոսի ընտրութեան գործում։ Ոչ, եթէ կամենում էք կատարել արդար, կանօնաւոր ընտրութիւն, պիտի համահաւասար ոյժով մանէք ընտրողական ժողովը, չը պիտի թոյլ տաք, որ այդ ժողովում ստեղծվի անզօրի և զօրաւորի դրութիւնը, չը պիտի թոյլ տաք, որ անհատը գերիշխող նշանակութիւն ստանայ։ Այս արդարութեան տեսակէտից իւրաքանչիւր երեսփոխան միայն մի ձայն պիտի ունենայ, այսինքն միւսների հետ հաւասար կարողութիւն. և այս տեսակէտից անարդար է միանգամայն, որ երեսփոխաններից մի քանիսը ունեն 3-ական ձայներ, մէկը երկու ձայն։ Ընտրողական ժողովում այսպիսի գերիշխող զօրութեան հանգամանքներ տեղի չը պիտի ունենան։

Լ.

ծիչների բազմամարդ ժողովում վճռվեց՝ յանձնարարել պատգամաւորների ժողովի նախագահին յայտնելու Թագաւորին, որ նրան ցոյց կը տրվի ամեն տեսակ աջակցութիւն՝ այն վտանգների առաջն առնելու համար, որոնք ծագում են այժմեան դրութիւնից։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 փետրվարի։ Փետրվարի 12-ից մինչև 21-ը առանձին մասնաժողը ստացել է աւելի քան 40,000 րուբլի, ի միջի այլոց 20,000 րուբլի բրիտանական-ամերիկական եկեղեցու մասնաժողովից և 10,000 րուբլի կամեր-խնկեր Ստոլիպինից։—Новое Время» լրագիրը, հաստատ աղբիւրներից առնելով, հերքում է անգլիական լրագիրների այն լուրը, որ իբր թէ ռուսաց կառավարութիւնը ներողութիւն է խնդրել Լօնդօնի կառավարութիւնից՝ այն պատճառով, որ դէպի չինական սահմաններն են ուղարկվել անգլիական կապիտան Եօնէխեսբէնդ և պօրուչիկ Դէվիսօն՝ Պամիրի վրա կատարված ռուսաց արշաւանքի ժամանակ։ Ոչ մի ներողութեան մասին խօսք չէ կարող լինել. ինչպէս երևում է, երկու կառավարութիւնների մէջ տեղի են ունեցել բոլորովին բարեկամական բացատրութիւններ, որոնք այժմ աջող կերպով աւարտվել են. բանակցութիւնները կատարվում էին որ և է սահմանագծի հարցից բոլորովին անկախ կերպով, հեռու արևելքում, և ոչ մի կերպ չէին կարող ազդել Պամիրի հարցի վրա. վերջինը վճռելու համար բոլորովին մտադրութիւն չը կայ կօնֆերենցիա գումարելու։

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱ

փետրվարի 21-ին

Լօնդօնի վրա 10 ֆունտ արժէ . .	98 ր.	85 կ.
Բերլինի վրա 100 մարկ — . .	48 ր.	$32^1/_2$ »
Պարիզի վրա 100 ֆրանկ — . .	39 »	15 »
Ոսկի — — արժէ . .	7 »	92 »
Մաքսային կուպօններ — . .	158 »	— »
Արծաթ — — — . .	1 »	16 »
Բօրսային դիսկօնտներ — . .	$4^1/_4$ »	$5^1/_2$ »
Պետ. բանկի 5% տոմս 1 շրջանի . .	103 »	— »
— — — — 2-րդ — . .	109 »	— »
— — — — 3-րդ —	— »	— »
— — — — 4-րդ —	— »	— »
— — — — 5-րդ —	— »	— »
— — — — 6-րդ —	102 »	50 »
6% ոսկեայ րէնտա	161 »	87 »
4% ոսկեայ փոխառութիւն. . . .	— »	— »
Արևելեան 5% փոխառ. 1-ին շրջ.	— »	— »
— — — 2-րդ —	102 »	— »
— — — 3-րդ —	102 »	25 »
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	236 »	50 »
— — երկրորդ —	226 »	50 »
Պետական. երկաթուղային րէնտա.	104 »	50 »
$5^1/_2$ րէնտա	— »	— »
4% ներքին փոխառութեան . . .	94 »	— »
5% գրաւ. թղթ. ազն. կալ. բանկի	100 »	12 »
Ազն. կալ. բանկի խաղարկութեան գրաւ. թղթ. — — .	198 »	25 »
$5^1/_2$% վկայակ. գիւղ. հող. բանկի.	104 »	50 »
$4^1/_2$% գրաւական թղթեր կալուած. փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մեապ. .	150 »	— »
— — — թղթադ. .	101 »	75 »
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. ընկերութեան օբլիգացիաները. .	101 »	37 »
Մօսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ.	100 »	75 »
Օդէսայի — — .	101 »	12 »
Թիֆլիսի — — .	— »	— »
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի.	— »	— »
— — Քութայիսի — .	— »	— »

Ս. Պետերբուրգի բօրսայի տրամադրութիւնը խաղաղ է։

Խմբագիր-հրատարակող՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր

ВЫСОЧАЙШЕ разрѣшенный 12 Декабря 1891 г. второй и послѣдній выпускъ билетовъ Благотворительной Лотереи въ пользу нуждающагося населенія въ мѣстностяхъ, пострадавшихъ отъ неурожая 1891 года.

Второй выпускъ билетовъ Благотворительной Лотереи будетъ произведенъ на сумму 6.000.000 руб. на точномъ основаніи правилъ, содержащихся въ ВЫСОЧАЙШЕ одобренномъ 18 Ноября 1891 г. положеніи о Благотворительной Лотереѣ.

О срокѣ, когда будетъ произведенъ тиражъ выигрышей, будетъ объявлено въ свое время.

Продажа билетовъ и отдѣльныхъ купоновъ будетъ производиться: въ Государственномъ Банкѣ, его конторахъ и отдѣленіяхъ, въ отдѣленіяхъ Сберегательной Кассы Банка въ С.-Петербургѣ и Москвѣ, въ уѣздныхъ казначействахъ, въ учрежденіяхъ Почтово-Телеграфнаго вѣдомства и Краснаго Креста, въ кассахъ станцій желѣзныхъ дорогъ, въ частныхъ банкахъ и банкирскихъ конторахъ и проч.

О днѣ открытія продажи билетовъ въ каждомъ городѣ будетъ объявлено отдѣльно, вмѣстѣ съ перечисленіемъ тѣхъ мѣстъ, въ коихъ продажа сія будетъ производиться.

(№ 19) 2—4 (շ. և.)

Մի Օտարաքաղաքացի ՏԻԿԻՆ կամենում է պարապմունք ունենալ մի որ և է խմբագրատան կամ գրասենեակում, կամ վերջապէս մի որ և է առևտրական հիմնարկութեան մէջ։ Գիտէ հաշւապահութիւն։ Դիմել „ՄՇԱԿԻ“ խմբագրութեանը։

№ 22. 1—5

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ **Հ. Յ. ՕՐԲԷԼԻ**

Սօլօլակսկայա փողոց, սեփական տանը №№ 15—16

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻՆ

Առաւօտեան 8 ժամից մինչև 10 ժ. և երեկոյեան 4 ժամից մինչև 6 ժ. Կիրակի և տօն օրերին առաւօտեան 8 ժամից մինչև 2 ժամ կէսօրից յետոյ։

(№ 145) 23—150

ԱՌԱՋԻՆ ՋԻԹԱՀԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Յ. ԹԱՅԻՐՕՎԻ ԵՒ Կ. ԱԼԻԽԱՆՕՎԻ

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Մեծ պասի համար գործարանում կայ մեծ քանակութեամբ ծախելու համար հետևեալ տեսակների ՁԷԹ. 1) ԿԵՐԱԿՐԻ՝ քունջութի, կանեփի, կտաւատի. 2) ԱՅՐԵԼՈՒ, 3) ԵՓԱԾ՝ ներկելու համար, այլ և կովեր և եզներ կերակրելու համար։ Քունջութի ձէթը մաս մաս ծախվում է՝ մէկ և երկու ֆունտանոց ամաններում հետևեալ խանութներում. 1) Դեղատան ապրանքների կովկասեան ընկերութեան վաճառատանը. 2) Զօվանիի խանութում, Գօլօվինսկի պրօսպէկտ, տուն Դօբրժանսկու և Վօրօնցօվի արձանի մօտ. 3) Ալիխանօվի խանութում, Գօլօվինսկի պրօսպէկտ, տուն Դօբրժանսկու. 4) Միրզախանօվի խանութում, Պուշկինսկայա փողոց. 5) Բեժանօվի խանութում, Միքայէլեան փողոց. 6) Բագարօվի խանութում, Նիկօլաեվսկայա փողոց, սեփական տուն. 7) Վարվարօվի խանութում, Գօլօվինսկի պրօսպէկտ տուն Օրբելիանիի. 8) Սառաջևվի խանութում, Գօլօվինսկի պրօսպէկտ, տուն Բաքանասօվի։

Բոլոր տեսակ ձէթերի մաս մաս վաճառումը սեփական վաճառատներում. 1) Սօլդատսկի բազար, տուն Բուդղանօվի, մսավաճառների մօտ. 2) Թուրքաց Մայդան, քաղաքային բուտկայում. 3) Օլգինսկայա փողոց, տուն Մեբուրնութօվի, քարածուխի պահեստի կողքին և 4) Հալաբարի հրապարակ, քաղաքային բուտկա № 1։

Պահեստը և գրասենեակը զետեղված են Երևանեան շոսէյի վրա, սեփական տանը։

(№ 18) 3—14 (ե. շ.)

ВЪ ПОЛЬЗУ ПОСТРАДАВШИХЪ ОТЪ НЕУРОЖАЯ

поступила въ продажу новая книга

„ИЗЪ ЭПОХИ ВЕЛИКИХЪ РЕФОРМЪ“

(Освобожденіе крестьянъ.—Отмѣна тѣлеснаго наказанія.—Цензурная реформа.—Нов... судъ и пр.).

Историческія справки.

ГР. ДЖАНШИЕВА.

Цѣна 1 рубль. съ пересылкою 1 руб. 18 коп.

Складъ въ конторѣ *Русскихъ Вѣдомостей.*

Весь валовой доходъ отъ продажи полностію поступаетъ въ пользу голодающихъ.

(№ 19) 2—3 (շ. և.)

(№ 19) ՏԻԿԻՆ ԵԻԱՆԳՈՒԼԵԱՆՑ

փետրվարի 17-ից բաց է անում ԲԱԳՈՒ քաղաքում ԿԱՐ ու ՁԵՒԻ ուսումնարան... Դասատուութիւնը կը լինի Գլօդլինսկու մեթօդով, ռուսերէն և հայերէն։ Կընդունվեն... պատուէրներ։ Պայմանների մասին տեղեկանալ կարելի է ամեն օր, ժամը 10-ից առաւ... տեան մինչև 2 ժամ։

Հասցէն. Баку, Николаевская улица, д. Антонова. 2—5 (շ. և.)

Միայն փաբրիկային այդ մարկա կրելով, վաւեր է համարվում.

Huste-Nicht

Gerichtl. geschützt

ՄԻ՜ ՀԱԶԻՐ

Մեղրից և խոտերից պատրաստված մալց-էկստրակտ և կօնֆէտներ

Լ. Գ. ՊԵՏՇ ԵՒ ԸՆԿ. ԲՐԷՍԼԱՈՒԻ ՄԷՋ։

Քիմիական վերլուծութեամբ և բժշկական փորձերով ապացուցված է, որ այդ պրէպարատները չեն պարունակում առողջութեան համար որ և է վնասակար բաղադրութիւններ, և այդ պատճառով նրանց ներմուծումը Ռուսաստան և նրանց այդտեղ ծախելը թոյլատրված է։

ԳԻՆԸ. շիշը 1 ր. 25 կ. և 2 ր. 40 կ. կօնֆէտները 30—50 կօպ.։

Գլխաւոր պահեստ Ռուսաստանում

Վ. ԱՈՒՐԻԽԻ մօտ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ, Կօլօկօլնայա 18/19

Վաճառվում է Ռուսաստանի բոլոր դեղագործարաններում և դեղատներում։

(91—№ 127) 7—16 (ամսի 10 և 25)

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ „ԼԵԿՏՐԱ“

(Թիֆլիսում, Վօրօնցօվի արձանի ...մաց, Մակկէրի դեղատան վերնայարկում) Ընդունվում են ամեն տեսակ լուս... նկարչական պատուէրներ, մատչելի գներ... Պատուէրները կատարվում են մաքուր խնամքով։ Նկարչական գործերը կատարու... է նկարիչ Պօղոս Տէր-Աստուրեան։

(№ 140) 4—10 (ամսի 25)

(№ 6) ԲԺԻՇԿ ԼՕՐԻՍ-ՄԷԼԻՔԵԱՆ

կանանց և երեխաների հիւանդութիւնների.

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ԱՄԵՆ ՕՐ

Առաւօտեան 11—12 ժամը և կէսօրից յետոյ 3—4 ժամը։ Հասցէն.—Վելիամինօվսկայա փողոց, № 19.

9—10 (ե. շ.)

ՏՐՎՈՒՄ է վարձով 7 սենեակից բաղկացած մի ԲՆԱԿԱՐԱՆ՝ բոլոր յարմարութիւններով.

(№ 18) БАРОНСКАЯ УЛИЦА, домъ № 15. 3—5

ԾԱԽՎՈՒՄ Է գետնի մի բաժին 306 քառակուսի սաժէն տարածութեամբ ՆԱԲԵՐԷԺՆԱՅՈՒՄ, Թիֆլիսում, պահեստի դեղատան դիմաց, որտեղ կանգնած է նաւակ... երկրորդ անցքի մօտ։

ՀԱՍՑԷՆ. Նոյն տեղում, Նաբերէժնայա փողոցում, դիմել Դավիդօվին։

(№ 18) 4—5

(№ 19) Գ. Գ. ԼԱՐՇԷԻ ՍԵՐՄԵՐԻ ՊԱՀԵՍՏՈՒՄ

Միխայլօվսկի կամուրջի վրա, մագազին № 174, ՍՏԱՑՎԱԾ ԵՆ ԹԱՐՄ ՍԵ... ՄԵՐ ԲԱՆՋԱՐԵՂԷՆՆԵՐԻ ԵՒ ԾԱՂԻԿՆԵՐԻ։

Պրէյսկուրանտները ուղարկվում են ձրիապէս։ 4—25

ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ վաճառականական դասակարգին պատկանող իւրաքանչիւր անձի համար ու. ՄԱՏՉԵԼԻ ՁԵՌՆԱՐԿ առևտրական հաշւարարութիւնը առանց ուսուցչի օգնութեան ուսումնասիրելու համար։

Ս. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆԻ

ՁԵՌՆԱՐԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ

Տօկոսների լիակատար աղիւսակներով, 1-ից մինչև 10,000 րուբ. համար. 1%-ից մինչև 12%.

Վաճառվում է եղբարց Ծօվիանօվների բանկային գրասենեակում և հեղինակի մօտ. Тифлисъ, Нагорная ул., № 9. Օտարաքաղաքացիք դիմում են վերջին հասցէով С. П. Мануэльянцу.

Գինն է 1 րուբլի։ Փոստի ծախս 21 կ. Գրավաճառներին զիջում կը լինի։ 74—150

(91—№ 94)